

Autor: Julius Evola

Traduje se, že v jisté neevropské zemi, ovšem se starobylou civilizací, přišla jedna americká společnost, rozladěná nedostatečnou pílí místních dělníků, s nápadem zavést účinnou pobídku k vyššímu pracovnímu nasazení: zdvojnásobila vyplácené hodinové mzdy. Tento krok se však se zamýšleným výsledkem nesetkal: většina dělníků totiž odpracovala jen polovinu hodin oproti předchozímu rozsahu. Jelikož považovali své původní odměny za plně dostačující pro přirozené potřeby svých životů, přišlo jim nyní naprosto absurdní pracovat déle, než podle nových sazeb stačilo k pokrytí těchto nároků.

Jedná se o antitezi tak řečeného údernictví. Tato historka nám může posloužit k pochopení zásadní odlišnosti dvou světů, mentalit a civilizací, z nichž lze jednu označit za zdravou a normální, druhou pak za zvrácenou a psychotickou.

Skutečnost, že odkazujeme na neevropský příklad, neospravedlní obvyklá kliše o netečnosti či lenosti ras, jež nenáležejí k „aktivnímu“ a „dynamickému“ západnímu typu. Podobně jako v leckterých jiných případech jsou tyto námitky bezpředmětné: stačí se oprostít od paradigmatu „moderní“ civilizace, abychom totéž pojetí života a tentýž přístup k prisuzování hodnoty penězům i práci našli i u nás na Západě.

V Evropě před nástupem toho, čemu se oficiálně a nikoliv náhodou říká „tržní hospodářství“ [*l'economia mercantile*] (nikoliv náhodou, protože je nám dobře znám status „obchodníka“ [*mercante*] a poskytovatele peněžních půjček v hierarchii tradičních společností), z něhož se záhy měl vyvinout moderní kapitalismus, bylo nejdůležitějším hospodářským měřítkem, aby vnější statky podléhaly určité míře či hranici a usilování o zisk bylo legitimní a omluvitelné, jen pokud zajišťovalo živobytí přiměřené postavení daného člověka. V důsledku toho bylo normální hospodářství v podstatě spotřebitelskou ekonomikou, s čímž se ztotožňovali jak tomisté, tak později i Luther. Podstatné bylo u jednotlivce uznání a přijetí příslušnosti k dané skupině a existence určitých pevných limitů a struktur, v jejichž rámci mohl rozvíjet svůj potenciál, zrealizovat své (po)volání a přiblížit se tak částečné, konkrétní dokonalosti. Nejinak to viděla i starší korporativistická etika, jež kladla důraz na hodnoty osobnosti i kvality, a vždy tak viděla kvantitu práce jako funkci jistého stupně přirozených potřeb. Koncept pokroku byl obecně uplatňován především na vnitřní rovině, a rozhodně tak neoznačoval překračování hranic svého postavení za účelem zisku nebo navýšení objemu práce k dosažení vnějškového, tj. ekonomického a sociálního statusu nad rámec toho původního, vlastního.

Toto byly bez výjimky dokonale západní pozice: postoje evropského člověka, dokud byl ještě zdravý; předtím, že než ho „kousla tarantule“; * než byl zachvácen šíleným neklidem a hypnotickým transem „ekonomiky“, jenž ho dovedl až k vnitřnímu nepokoji, krizím a křečím současné civilizace. Dnes tak různí lidé navrhuji ten či onen systém a zkouší se ten či onen lék, nikdo však není ochoten jít až ke kořenům. Uvědomit si, že dokonce i v hospodářství hrají tu nejzásadnější úlohu duchovní činitele a že jedině proměna smýšlení, opravdová *metanoia*, je účinným prostředkem, kterým by snad ještě bylo možné zastavit náš střemhlavý pád z tohoto srázu, ovšem dalece přesahuje intelekt technokratů, kteří dnes dokonce dospěli tak daleko, že prohlašují „ekonomiku za náš osud“.

My však víme, kam tato cesta vede; cesta, na níž člověk zrazuje sám sebe, podkopává každou spravedlivou hierarchii hodnot a zájmů; soustředí se jen na vnějškové, usilování o zisk a „produkci“, čímž ovšem povyšuje ekonomické činitele na hybnou sílu své duše. Werner Sombart pravděpodobně celý proces popsal lépe než kdokoliv jiný. Nevyhnutelně vede k oněm formám vyspělého průmyslového kapitalismu, v nichž je člověk odsouzen k nekonečným konkurenčním závodům a neustálému rozšiřování výroby, protože byť jediný okamžik spočinutí by byl krokem zpět. Pod touto tíhou se však člověk často přemožen hroutí. Zde tak začíná řetěz ekonomických procesů, který uchvacuje tělo i duši velkého podnikatele a svazuje ho ještě těsněji než toho nejposlednějšího z jeho dělníků, zatímco dnes už skoro samostatný proud s sebou strhává tisíce lidí a nakonec sám diktuje zákony národům a vládám. *Fiat productio, pereat homo* [ať se vyrábí, i když člověk zhyne], jak napsal Sombart.

Celé to mimo jiné také odhaluje, co že to vlastně stojí za americkým „osvobozením“ a hospodářskou pomocí ve světě. Truman, až po okraj naplněný nesobeckou láskou, chce pomoci „hospodářskému pozvednutí se méně vyspělých oblastí světa“: jinými slovy chce dovršit nové barbarské nájezdy a do bahna a ubohosti ekonomismu uvrhnout i ty země, jež byly prozatím šťastným řízením osudu kousnutí tarantule ušetřeny, až dosud v bezpečí svého tradičního způsobu života, chráněné před hospodářským „výkonným“ vykořisťováním, dalece přesahujícím veškeré kapacity člověka i přírody. *Mutatis mutandis* užívá Amerika osvědčené

metody: obchodní společnosti podpořené hlavněmi zbraní k „přesvědčení“ těch, kdo o obchodování nejeví velký zájem ...

Etika shrnutá v zásadě „*abstine et substine*“ [zdržet se a přestát] byla kdysi kompletně západní. Západ se jí však odcizil příklonem k pojetí života, který namísto zachovávání potřeb v mezích stanovených přirozeností a usilování o to, co je lidského úsilí skutečně hodno, vytvořil ideál z navyšování a umělého rozmnožení potřeb, a tím pádem i prostředků jejich uspokojování, bez ohledu na neustále hlubší zotročení, k němuž to nevyhnutelně vede – nejprve jednotlivce, poté i celého společenství. Nikoho tak nemůže překvapit, že v takovýchto podmínkách není stability, všechno se rozkládá a že tak zvaná „sociální otázka“ – už tak od počátku založená na nemožných premisách – je vyhrocená přesně do míry, o níž usilují komunismus a bolševismus...

Dnes však věci zašly tak daleko, že jakýkoliv odlišný náhled působí „anachronisticky“ a „nehistoricky“. Překrásná, drahocenná slova! Ale kdekoliv snad dojde k návratu k normálnosti, ukáže se jasně, že pro jednotlivce není žádného vnějšího, „ekonomického“ růstu, který by měl hodnotu, ani lákadel, kterým by neměl absolutně odolávat všude tam, kde by podlehnutí znamenalo zásadní omezení jeho svobody; že sebevětší množství peněz nestojí za to vzdát se volného prostoru k nadechnutí se, kde člověk znovu může nalézt sám sebe, být sám sebou a dosáhnout všeho, čeho člověku mimo sféru podmíněnou hmotou a požadavky obyčejného života dosáhnout lze.

Tatáž zásada platí i pro národy, především pak ty s omezenými zdroji. Zde by etickým principem měla být „autarkie“, protože to, co musí mít při poměrování větší váhu, se u jednotlivce a státu neliší: lépe se vzdát fantazií o zdánlivém vylepšení všeobecných životních podmínek a v případě potřeby přijmout za své „uskrovnění se“, než si dobrovolně nasadit okovy cizích zájmů a nechat se tak zatáhnout do globálních procesů hegemonie hospodářství a bezcílné produktivity – procesů, jež se nakonec ve svém zhroucení obrátí proti těm, kdo je uvedli do pohybu.

Toto vše se zcela jasně vyjeví každému, kdo se zamyslí nad „poselstvím“ prostého vyprávění z úvodu tohoto textu. Dva světy, dvě mentality, dva osudy. Proti těm „pokousaným tarantulí“ stojí lidé, kteří si dosud uchovávají vzpomínku na to, co je správnou činností, smysluplným úsilím, oč má smysl usilovat a co to je věrnost sobě samému. Jedině oni jsou v pravém slova smyslu „činní“, jedině oni dosud zůstávají vzpřímenými, nezlomenými lidmi.

Poznámka DP:

* Z komentáře pod anglickým překladem článku:

Název eseje odkazuje na lidové zkazky o tarantulích z jihu Itálie:

„Tato pověra o pavouku *Lycosa tarantula* vznikla ve 14. století mezi lidmi v oblasti Taranto v jižní Itálii. Přišli s ní rolníci, kteří pracovali na polích, a když si mysleli, že je kousnul tento pavouk, dali se do frenetického tance, aby se vyčerpáním zhroutili, a tak otravu přežili.

Později získal tanec kultovní rozměr a není zcela jasné, jaké společenské síly působily při jeho projevech v následujících staletích.“ (**Some Tarantula Myths**, Earthlife.net)

Zdroj: Julius Evola, *Ricognizioni: uomini e problemi* (Rome: Edizioni Mediterranee, 1974). Do angličtiny přeložil G. A. Malvicini. Úryvek z knihy pod názvem **The Tarantula's Bite** vyšel na stránkách Counter Currents Publishing 26. dubna 2016.